

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

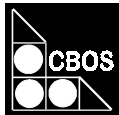
BS/81/81/97

PEWNOŚĆ DECYZJI WYBORCZYCH PARTIE „DRUGIEGO WYBORU”

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

PEWNOŚĆ DECYZJI WYBORCZYCH.
PARTIE „DRUGIEGO WYBORU”

- ◆ Ponad połowa (59%) badanych wybierających się do urn i deklarujących poparcie dla któregoś z ugrupowań nadal jest całkowicie lub niemal całkowicie pewna swego wyboru i wyklucza zmianę preferencji.

- ◆ W stosunku do poprzedniego miesiąca wzrosła średnia „pewności wyboru”, nie dotyczy to jednak wszystkich elektoratów w jednakowym stopniu. Zwolennicy ROP, PSL i UW, a także KPEiR wyraźnie utwierdzili się w przekonaniu o słuszności podjętej decyzji. Zmniejszyła się natomiast pewność głosowania zwolenników SLD, niemniej wyborcy ci nadal są najbardziej zdeterminowani w swym wyborze.

- ◆ W elektoratach głównych ugrupowań politycznych liczba badanych, którzy nie widzą dla siebie innej możliwości wyboru niż popierana obecnie partia, nie przekracza jednej siódmej.

Wprawdzie nie ogłoszono jeszcze ostatecznej daty jesiennych wyborów parlamentarnych, niemniej ich termin zbliża się nieuchronnie. W czasie dyskusji poprzedzającej uchwalenie konstytucji oraz krótkiej, lecz ostrej kampanii przedreferendalnej przyszli wyborcy mieli okazję lepiej zapoznać się ze stanowiskami poszczególnych partii i polityków w kilku istotnych sprawach. Czy i w jakim stopniu wpłynęło to na preferencje wyborcze, umocniło bądź osłabiło podjęte już decyzje o poparciu lub też wzmocniło niechęć do poszczególnych partii?

Na tydzień przed referendum konstytucyjnym¹ pytaliśmy badanych mających już określone preferencje partyjne o pewność deklarowanych przez nich wyborów, a także o sympatie i antypatie do innych ugrupowań.

PEWNOŚĆ DEKLAROWANYCH PREFERENCJI

Respondentów, którzy stwierdzili, że na pewno wezmą udział w wyborach, i wskazali preferowaną przez siebie partię, prosiliśmy o ocenę stopnia pewności swej decyzji na dziesięciopunktowej skali². Podobnie jak miesiąc wcześniej³, połowa przyszłych wyborców deklarowała, że jest w pełni zdecydowana głosować na wskazane ugrupowanie. Z drugiej strony jedynie 6% zapowiadających poparcie dla konkretnej partii jednocześnie określiło

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (84) zrealizowano w dniach 15-19 maja ‘97 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1142).

² Na tej skali 1 oznaczało - „W ogóle nie jestem pewien (pewna), czy będę głosować na tę partię”, a 10 - „Jestem całkowicie pewien (pewna), że będę głosować na tę partię”.

³ Por. komunikat CBOS „Czy podjęliśmy już decyzje wyborcze? Partie „drugiego wyboru”, maj ‘97.

swoją pewność oddania na nią głosu na mniej niż 50%, a dalsze 8% było o tym przekonanych dokładnie w 50%. W sumie więc obok osób niezdecydowanych, którą partię poprzeć (stanowili oni w maju 13% potencjalnych wyborców⁴), mamy jeszcze dalsze 14% określających pewność swej decyzji na nie więcej niż 50%. Na ich głosy mogą więc także liczyć inne ugrupowania niż te, dla których poparcie deklarują oni obecnie.

Interesujące jest, że na „pewność głosowania” ogólnie, to znaczy niezależnie od tego, której partii dotyczy, nie wpływa poziom wykształcenia, natomiast różnicuje ją przynależność społeczno-zawodowa⁵. Wśród prywatnych przedsiębiorców, rolników, pracowników umysłowych niższego szczebla oraz kadry kierowniczej i inteligencji odsetek osób pewnych swego wyboru „co najmniej w 90%” oscyluje wokół dwóch trzecich danej grupy, a średnia na skali zbliża się do „9”. Wśród robotników natomiast tylko niespełna połowa szacuje swoją determinację na co najmniej 90%, a średnia jest niższa od „8”.

Warto też odnotować, choć nie jest to zaskakujące, że badani o sprecyzowanych poglądach politycznych - prawicowych bądź lewicowych - są bardziej niż pozostali przekonani, że w wyborach nie zmienią swoich obecnych preferencji (około dwóch trzecich w tych grupach określa, że są zdecydowani co najmniej w 90%). „Centryści” zaś na równi z osobami nie potrafiącymi zdefiniować swoich poglądów są znacznie mniej pewni obecnych preferencji - niespełna połowa badanych z tych grup deklaruje pewność obecnego wyboru na co najmniej 90%.

W kwietniu co szósty wyborca (17%) określał poparcie dla wybranej przez siebie partii na nie więcej niż 50%. Średnia pewności głosowania na wskazaną partię wynosiła wówczas 8,23, podczas gdy miesiąc później wzrosła do 8,32. Można więc powiedzieć, że - ogólnie biorąc - w maju badani umocnili się w swych preferencjach wyborczych.

Czy w równym stopniu dotyczy to zwolenników wszystkich partii?⁶

⁴ To znaczy tych, którzy na pytanie, czy wzięliby udział w wyborach, gdyby odbywały się one już teraz, odpowiedzieli „na pewno tak”.

⁵ Dzieje się tak, mimo że cechy te są ze sobą powiązane.

⁶ Przypomnijmy, że w maju w stosunku do kwietnia o 4 punkty procentowe zmalało poparcie dla AWS, wzrosło zaś poparcie dla Unii Pracy i PSL (po 3 punkty).

Tabela 1

Elektoraty	Średnia pewności głosowania na 10-punktowej skali	
	IV '97	V '97
SLD	8,97	8,64
PSL	8,25	8,58
ROP	7,25	8,54
AWS	8,52	8,54
UW	7,55	8,01
KPEiR	7,57	7,88
UP	7,03	6,97
Ogółem	8,23	8,32

Wprawdzie elektorat SLD nadal jest najbardziej zdecydowany co do swych decyzji wyborczych, ale w ciągu ostatniego miesiąca jego „determinacja” osłabła. Ponieważ odsetek deklarujących poparcie dla tego ugrupowania był w majowym sondażu zaledwie o jeden punkt wyższy niż w kwietniu, spadku „pewności głosowania” w elektoracie SLD nie da się wytłumaczyć ewentualnym mniejszym zdecydowaniem nowo pozyskanych zwolenników. Mniejsza pewność co do trafności wyboru wśród badanych deklarujących poparcie dla SLD uwidacznia się jeszcze wyraźniej w tym, że w maju tylko niespełna dwie trzecie (64%) elektoratu tego ugrupowania określiło stopień pewności swej decyzji na co najmniej 90%.

Determinacja drugiego z największych elektoratów - AWS - utrzymuje się w zasadzie na nie zmienionym poziomie, mimo że jego liczebność ostatnio się zmniejszyła. Natomiast bardzo wyraźnie wzrosła pewność wyboru wśród zwolenników ROP. Obecnie jest to niewielki elektorat, na pograniczu progu wyborczego, ale jednocześnie w bardzo dużym stopniu identyfikujący się ze swoją partią.

Silnie zdeterminowani są także zwolennicy PSL, a w ciągu ostatniego miesiąca przeświadczenie o słuszności wyboru w tym elektoracie jeszcze się pogłębiło. Należy również odnotować wyraźne umocnienie się przekonania o słuszności swego wyboru wśród zwolenników Unii Wolności, choć elektorat tej partii nadal jest stosunkowo słabo „zdeterminowany”. W dalszym ciągu najmniej pewni swojej decyzji są zwolennicy Unii Pracy.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty	W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zagłosuje Pan(i) na tę właśnie partię?							
	Wskazania na 10-punktowej skali w przedziałach:							
	1 - 4		5 - 6		7 - 8		9 - 10	
	IV '97	V '97	IV '97	V '97	IV '97	V '97	IV '97	V '97
SLD	3	3	11	12	11	21	75	64
PSL	5	2	15	16	22	20	58	61
ROP	5	5	37	20	27	10	31	66
AWS	5	6	17	12	12	15	66	68
UW	9	7	17	16	33	28	41	49
KPEiR	14	10	25	20	8	18	53	53
UP	16	15	26	23	28	29	30	33
Ogółem	6	6	18	15	17	20	59	59

**MOŻLIWOŚCI PRZEPLYWU MIĘDZY ELEKTORATAMI -
PARTIE „DRUGIEGO WYBORU”**

Zarówno wydarzenia polityczne najbliższych miesięcy, jak i sam przebieg właściwej kampanii wyborczej mogą jeszcze wiele zmienić w rozkładzie preferencji wyborczych. W elektoratach poszczególnych ugrupowań obok zadeklarowanych zwolenników - związanych z jedną partią i nie zamierzających głosować na żadną inną - są i tacy, którzy mniejszą lub większą sympatią darzą także inne ugrupowania. Sympatie takie mogą przejawiać również ci, którzy twierdzą, że obecnie są w 90 lub nawet w 100% zdecydowani głosować na inną partię. Interesujące jest więc poznanie alternatywnych możliwości głosowania, mówią one bowiem o wielkości „rezerwowego” elektoratu poszczególnych ugrupowań, pokazują ewentualne „przepływy” wyborców z jednej partii do innych.

Tabela 3

w procentach

Gdyby mógł(mogła) Pan(i) głosować na kandydatów jeszcze jednej partii, to którą partię wybrał(a)by Pan(i) jako drugą?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IV '97 (N=674)	V '97 (N=671)
UP	17	18
UW	12	12
ROP	13	11
PSL	10	11
AWS	9	9
KPEiR	6	8
SLD	8	7
BBWR/Blok dla Polski	5	4
UPR	3	3
Inna partia	1	1
Nie mam takiej partii	8	9
Trudno powiedzieć	8	7

Na to pytanie odpowiadali tylko badani mający już wyklarowane preferencje, nie odpowiadali zaś ci, którzy jeszcze nie podjęli decyzji, komu udzielił swojego poparcia.

Największą sympatią wśród zwolenników innych partii niezmiennie cieszy się Unia Pracy. Równocześnie obecni jej wyborcy zdecydowanie wyróżniają się wśród pozostałych elektoratów mniejszym stopniem pewności powziętej decyzji. Można więc powiedzieć, że w porównaniu z innymi UP zajmuje dość specyficzną, mało ustabilizowaną pozycję. Zależnie od rozwoju sytuacji politycznej i samego przebiegu kampanii wyborczej może ona bardziej niż inne partie liczyć zarówno na dość znaczny sukces, jak i na porażkę.

W odmiennej niż UP, ale również dość szczególnej sytuacji znajduje się Ruch Odbudowy Polski. Jak już mówiliśmy, ma on obecnie dość silnie zdeterminowany, ale równocześnie niewielki elektorat. Zarazem jednak ma stosunkowo dużo sympatyków wśród obecnych zwolenników innych partii. Należy się więc liczyć z tym, że ugrupowanie to może sprawić dużą niespodziankę, uzyskując ostatecznie wyraźnie lepsze wyniki, niż wskazują na to jego obecne notowania.

Natomiast dwa największe ugrupowania - SLD i AWS - mają już stosunkowo niewielkie „rezerwy” i tym samym ich szanse na wydatne powiększenie swoich elektoratów kosztem innych nie wydają się duże. Z drugiej strony partie, których obecne notowania nie rokują przekroczenia progu wyborczego, także nie mogą liczyć na znaczący napływ nowych zwolenników.

Nie można oczywiście wykluczyć, że ugrupowania te powiększą swoje elektoraty przez pozyskanie zarówno wyborców niezdecydowanych, jak i tych, którzy - według obecnych deklaracji - nie zamierzają wziąć udziału w wyborach. Przytoczone powyżej dane dotyczą bowiem jedynie tych ankietowanych, którzy są zdecydowani głosować i mają już obecnie mniej lub bardziej wyklarowane preferencje. Poza nawiasem niniejszych rozważań pozostaje natomiast kilkunastoprocentowa grupa niezdecydowanych, którą partię poprzeć, oraz stanowiąca około jednej trzeciej ogółu badanych grupa osób nie zamierzających głosować.

Spróbujmy teraz odpowiedzieć na pytanie podstawowe z punktu widzenia problemu możliwych przepływów między elektoratami: **skąd dokąd przepływy te są najbardziej prawdopodobne.**

Problem ten można rozważać w dwóch aspektach: na czyją korzyść poszczególne partie mogą **tracić** swych obecnych zwolenników lub też skąd mogą **pozyskiwać** nowych.

Zacznijmy od aspektu pierwszego: punktem wyjścia będzie pokazanie, gdzie lokują swoje „drugoplanowe” sympatie zwolennicy poszczególnych partii, a więc na które ugrupowania mogliby oni przede wszystkim przenieść swoje głosy.

Tabela 4

w procentach

Obecne elektoraty	Odpływ elektoratu może nastąpić na rzecz:										
	AWS	BBWR	KPEiR	PSL	ROP	SLD	UPR	UP	UW	Trudno powiedzieć	Nie ma takiej partii
AWS	x	13	8	4	30	3	1	10	12	9	10
KPEiR	24	-	x	22	-	15	-	14	11	11	3
PSL	19	-	7	x	10	16	5	12	9	12	10
ROP	28	7	10	12	x	5	5	8	16	5	4
SLD	2	-	11	21	2	x	1	31	15	6	11
UP	12	5	8	9	10	18	2	x	17	9	10
UW	13	1	2	1	5	7	15	33	x	7	16

Przede wszystkim trzeba stwierdzić, że w elektoratach głównych siedmiu partii i grupowań liczba tych, którzy nie widzą dla siebie innej możliwości wyboru, nie osiąga jednej piątej. W związku z tym możliwe są jeszcze zmiany w układzie preferencji wyborczych.

Największy odsetek osób nie widzących dla siebie żadnej partii alternatywnej jest w elektoracie Unii Wolności. Jednocześnie zwolennicy tej partii, jak pamiętamy, charakteryzują się niższą od przeciętnej „pewnością wyboru”. Można to interpretować tak, że w elektoracie tym istnieje stosunkowo największy całkowicie pewny „rdzeń”, przy stosunkowo mało zdeterminowanej w swym wyborze „otoczce”. Odwrotnie jest wśród sympatyków ROP (najmniejszy „rdzeń” i silnie zdeterminowana „otoczka”). Natomiast wśród wyborców KPEiR mamy do czynienia zarówno z niewielkim „rdzeniem”, jak i stosunkowo słabo zdeterminowaną w swym wyborze „otoczką”.

Na które zatem ugrupowania mogą przenieść swoje głosy zwolennicy poszczególnych partii? Jeśli chodzi o prawą stronę sceny politycznej, to sytuacja jest dość klarowna: dla zwolenników AWS najpoważniejszą partią alternatywną jest ROP i *vice versa*.

Po przeciwnej stronie sytuacja jest nieco inna. Zwolennicy Sojuszu Lewicy Demokratycznej przenieśliby swoje głosy przede wszystkim na UP, a w nieco mniejszym stopniu także na PSL. Natomiast elektorat Unii Pracy charakteryzuje się dość znacznym rozproszeniem sympatii, przy czym dla stosunkowo największych grup tego elektoratu partiami alternatywnymi mogą być SLD bądź UW.

Z kolei zwolennicy Unii Wolności na drugim miejscu po swojej partii stawiają Unię Pracy. Alternatywne sympatie elektoratu PSL są również dość rozproszone - stosunkowo największa grupa wskazuje na AWS, nieco mniejsza na SLD. Natomiast badani opowiadający się obecnie za Krajową Partią Emerytów i Rencistów przenieśliby swoje głosy przede wszystkim na AWS i PSL, w mniejszym stopniu na SLD i UP.

Przejdźmy teraz do drugiego aspektu omawianego zagadnienia: skąd poszczególne partie mogą pozyskiwać nowych zwolenników⁷.

Tabela 5

w procentach

Partie i ugrupowania	Partia może pozyskać nowych zwolenników z elektoratu:						
	AWS	KPEiR	PSL	ROP	SLD	UP	UW
AWS	x	23	26	19	5	13	14
KPEiR	29	x	11	8	41	9	2
PSL	11	18	x	7	56	8	-
ROP	71	-	10	x	6	8	4
SLD	12	20	29	4	x	25	10
UP	15	7	8	3	50	x	17
UW	25	8	9	8	35	13	x

Okazuje się, że dla największych ugrupowań - SLD i AWS - potencjalnymi źródłami napływu nowych zwolenników mogą być elektoraty wszystkich pozostałych liczących się partii, z tym że dla Akcji Wyborczej „Solidarność” źródło to stanowią przede wszystkim sympatycy PSL i KPEiR, a w mniejszym stopniu ROP, natomiast dla Sojuszu Lewicy Demokratycznej - osoby popierające obecnie PSL, UP i KPEiR.

W „rezerwowych” elektoratach PSL i Unii Pracy zdecydowanie dominują obecni zwolennicy SLD. Na sympatyków SLD oraz w mniejszym stopniu AWS mogą też liczyć Unia Wolności i KPEiR. Natomiast „rezerwa” Ruchu Odbudowy Polski składa się niemal w trzech czwartych z obecnych zwolenników AWS.

⁷ Nie jest to bynajmniej lustrzane odbicie omówionego poprzednio aspektu sprawy, zależy bowiem od liczebności poszczególnych elektoratów. Przykładowo w nielicznym elektoracie partii A największa grupa darzy sympatią partię B - znaczy to, że partia B stanowi największe potencjalne zagrożenie dla partii A, ale partia A nie musi być największym potencjalnym źródłem napływu nowych zwolenników dla partii B. Może istnieć bowiem partia C o licznych elektoracie, z którego partia B może pozyskać liczbowo więcej głosów, mimo że proporcjonalnie ma tam mniej sympatyków niż w elektoracie partii A.

„ELEKTORATY NEGATYWNE”

Dotychczas mówiliśmy o rozkładzie w obecnych elektoratach sympatii do innych partii. Sympatie te traktowaliśmy jako wskaźnik wielkości możliwych przepływów zwolenników między elektoratami i kierunków tych przepływów. Jednak mówiąc o możliwościach pozyskiwania zwolenników przez poszczególne partie warto wziąć pod uwagę nie tylko wyrażane do nich sympatie wyborców, ale także antypatie. Owe antypatie, czyli tak zwane elektoraty negatywne, informują bowiem o barierach, na jakie mogą natrafić partie i ugrupowania w dążeniu do powiększania swego elektoratu.

Tabela 6

w procentach

Na które z tych partii na pewno nie głosował(a)by Pan(i)?	Wskazania według terminów badań	
	III '97	V '97
Sojusz Lewicy Demokratycznej	39	38
Akcja Wyborcza „Solidarność”	29	37
Ruch Odbudowy Polski	29	28
Unia Polityki Realnej	29	26
BBWR/Blok dla Polski	25	24
Polskie Stronnictwo Ludowe	26	21
Unia Wolności	17	16
Unia Pracy	12	16
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	11	15
Nie ma takiej partii	3	1
Trudno powiedzieć	13	10

Badani mogli wskazać nie więcej niż trzy partie z tej samej listy, którą posługiwali się wskazując swoje preferencje oraz sympatie „drugiego wyboru”.

Stosunkowo największe grupy badanych wykluczają głosowanie na jedno z dwóch głównych - i traktowanych jako przeciwstawne - ugrupowań: SLD i AWS, co świadczy o polaryzacji sceny politycznej. Nie można jednak nie zauważyć, że od marca br. „stopień odrzucenia” SLD pozostaje bez zmian, podczas gdy jednocześnie dość znacznie wzrosła grupa ankietowanych zdecydowanie wykluczających głosowanie na AWS⁸.

⁸ Przypomnijmy, że w tym samym czasie - od marca do maja '97 - odsetek zamierzających głosować na to ugrupowanie zmniejszył się o 2 punkty.

Z kolei partiami o stosunkowo najmniejszych „elektoratach negatywnych” są niezmiennie: Unia Wolności, Unia Pracy oraz KPEiR. W porównywanym okresie nieco przybyło osób wykluczających głosowanie na te dwie ostatnie partie, natomiast ubyło - wymieniających w tym kontekście PSL.

Powstaje pytanie, jak kształtują się omawiane tu „odrzućcia” w elektoratach poszczególnych partii. Jest to istotne uzupełnienie do informacji o kierunkach możliwych przepływów między elektoratami.

Tabela 7

w procentach

Partie „odrzućcane”	Elektoraty											
	AWS		PSL		ROP		SLD		UP		UW	
	III '97	V '97	III '97	V '97	III '97	V '97	III '97	V '97	III '97	V '97	III '97	V '97
AWS	X	X	27	39	15	28	64	75	47	58	21	35
PSL	45	40	X	X	33	28	9	11	32	18	59	44
ROP	14	10	24	28	X	X	62	55	32	37	40	28
SLD	76	84	29	26	71	73	X	X	35	26	67	52
UP	20	41	16	12	19	42	13	7	X	X	6	2
UW	18	31	29	24	30	46	20	9	10	12	X	X
KPEiR	11	14	11	13	23	11	16	11	25	17	17	52
BBWR/Blok dla Polski	15	7	23	27	13	6	46	48	22	33	33	27
UPR	36	24	34	49	35	20	35	33	32	22	27	22

Należy tu zwrócić uwagę na kilka interesujących zjawisk. Przede wszystkim w porównaniu z marcem daje się zauważyć pewne zróżnicowanie stosunku do SLD w elektoratach partii nawiązujących do tradycji „solidarnościowych”. Podczas gdy „odrzućcie” tego ugrupowania wśród zwolenników AWS wzmocniło się, a wśród sympatyków ROP pozostało bez zmian, to w elektoracie UW nieco złagodniało. Jednocześnie nastąpiło dalsze bardzo wyraźne zróżnicowanie stosunku zwolenników SLD do ugrupowań „postsolidarnościowych”. Wzmocniło się wśród nich bowiem odrzućcie AWS, natomiast znacznie poprawił się stosunek do Unii Wolności. Obecnie zwolennicy SLD niemal równie rzadko wykluczają głosowanie na UW, jak i na UP, PSL i KPEiR.

Pogłębiła się także wzajemna niechęć między zwolennikami partii „postsolidarnościowych”. Elektorat AWS znacznie bardziej niż w marcu dystansuje się obecnie od UW i *vice versa*. Wśród zwolenników ROP zwiększyła się liczba osób nie zamierzających poprzeć w wyborach ani AWS, ani UW.

Wzrosło także „odrzućenie” AWS przez zwolenników UP i PSL. Natomiast poprawił się stosunek zwolenników UW nie tylko do SLD, ale i do PSL. Można przypuszczać, że na zmiany te wpłynął klimat rozmów i dyskusji wokół nowej konstytucji. Natomiast trudno zinterpretować poprawę stosunku elektoratu UW do ROP i jednocześnie bardzo silny wzrost niechęci do KPEiR.

Mimo zbliżania się terminu wyborów parlamentarnych preferencje partyjne Polaków dalekie są jeszcze od wyklarowania. Wprawdzie wzrosła średnia „pewności wyboru” deklarowanego przez badanych, ale nie dotyczy to wszystkich ugrupowań w równej mierze. Elektoraty niektórych partii są obecnie w mniejszym stopniu niż miesiąc wcześniej pewne trafności swego wyboru.

Jednocześnie płynny i nie zawsze dający się jednoznacznie zinterpretować okazał się stopień wzajemnej niechęci między poszczególnymi elektoratami. Wszystko to sprawia, że możliwe są jeszcze znaczące przepływy zwolenników jednej partii do innej, choć elektoraty najsilniejszych ugrupowań wydają się stabilne.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zagłosuje Pan(i) na tę właśnie partię?
Wskazania na 10-punktowej skali, na której 1 oznaczało - "W ogóle nie jestem pewien (pewna), czy będę głosować na tę partię", a 10 - "Jestem całkowicie pewien (pewna), że będę głosować na tę partię"

	Przedziały (%)				Liczba osób
	1-4	5-6	7-8	9-10	
Ogółem	6	16	19	59	659
Płeć					
Mężczyźni	2	17	24	57	335
Kobiety	9	15	15	60	324
Wiek					
do 24 lat	8	16	37	38	74
25-34	6	24	29	41	105
35-44	4	20	17	59	142
45-54	5	10	15	70	133
55-64	8	15	9	68	109
65 lat i więcej	4	12	17	67	96
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	17	22	55	238
Miasto do 20 tys.	5	13	14	68	74
od 21 do 100 tys.	8	20	18	53	123
101-500 tys.	5	15	17	63	158
501 tys. i więcej mieszk.	5	12	24	59	69
Region					
Północny	3	21	17	59	47
Zachodni	1	17	14	68	79
Środkowozachodni	5	14	22	59	101
Środkowy	5	21	22	53	115
Wschodni	12	17	13	58	75
Południowo-wschodni	7	9	26	58	118
Południowo-zachodni	6	18	17	59	124
Wykształcenie					
Podstawowe	4	15	16	65	181
Zasadnicze zawodowe	4	21	21	53	174
Średnie	8	15	20	57	225
Wyższe	7	11	20	61	79
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	7	27	61	68
Prac. umysł. niż. szczebla	7	9	15	70	72
Pracownicy fiz. - umysł.	12	45	11	32	28
Robotnicy wykwalifikowani	5	21	27	47	76
Robotnicy niewykwalifik.	7	19	32	43	33
Rolnicy	7	11	15	67	45
Prywatni przedsiębiorcy	0	17	11	72	26
Bierni zawodowo					
Renciści	3	19	19	59	60
Emeryci	4	12	12	71	138
Uczniowie i studenci	3	23	33	41	46
Bezrobotni	7	24	19	51	40
Gospodynie domowe i inni	19	12	16	53	28
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	3	11	17	69	90
Sektor państwowy	7	19	22	53	93
Sektor prywatny	4	23	25	49	130
Spółdzielczość	10	19	14	56	10
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	3	22	21	55	105
201 - 325	7	19	19	56	127
326 - 449	7	11	21	61	126
450 - 599	7	16	15	63	98
Powyżej 599 zł	6	12	15	67	120
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	20	24	48	150
Średnie	6	17	16	61	321
Dobre	5	13	21	62	188
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	1	12	78	49
Raz w tygodniu	7	18	20	56	342
Kilka razy w miesiącu	3	21	21	56	78
Kilka razy w roku	5	19	24	52	122
W ogóle nie uczestniczy	4	9	13	74	67
Poglądy polityczne					
Lewica	5	9	16	70	158
Centrum	9	24	22	45	193
Prawica	3	13	19	65	243
Trudno powiedzieć	8	22	22	48	65

Tabela 2. W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zgłosuje Pan(i) na tę właśnie partię?

	Średnia	Liczba osób
Ogółem	8.3	659
Płeć		
Mężczyźni	8.5	335
Kobiety	8.1	324
Wiek		
do 24 lat	7.6	74
25-34	7.7	105
35-44	8.3	142
45-54	8.7	133
55-64	8.5	109
65 lat i więcej	8.7	96
Miejsce zamieszkania		
Wieś	8.2	238
Miasto do 20 tys.	8.6	74
od 21 do 100 tys.	7.8	123
101-500 tys.	8.5	156
501 tys. i więcej mieszk.	8.4	69
Region		
Północny	8.4	47
Zachodni	8.6	79
Środkowozachodni	8.5	101
Środkowy	8.1	115
Wschodni	7.9	75
Południowo-wschodni	8.4	118
Południowo-zachodni	8.3	124
Wykształcenie		
Podstawowe	8.6	181
Zasadnicze zawodowe	8.1	174
Średnie	8.1	225
Wyższe	8.4	79
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	8.5	68
Prac. umysł. niż. szczebla	8.7	72
Pracownicy fiz. - umysł.	6.9	28
Robotnicy wykwalifikowani	7.9	76
Robotnicy niewykwalifik.	7.8	33
Rolnicy	8.7	45
Prywatni przedsiębiorcy	8.8	26
Bierni zawodowo		
Renciści	8.4	60
Emeryci	8.8	138
Uczniowie i studenci	7.8	46
Bezrobotni	7.8	40
Gospodynie domowe i inni	7.5	28
Pracujący poza rolnictwem		
Sfera budżetowa	8.7	90
Sektor państwowy	8.0	93
Sektor prywatny	8.0	130
Spółdzielczość	8.2	10
Dochody na jedną osobę		
Poniżej 200 zł	8.2	105
201 - 325	8.1	127
326 - 449	8.4	126
450 - 599	8.4	98
Powyżej 599 zł	8.5	120
Ocena własnych war. mater.		
Złe	7.9	150
Średnie	8.3	321
Dobre	8.5	188
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	8.9	49
Raz w tygodniu	8.1	342
Kilka razy w miesiącu	8.3	78
Kilka razy w roku	8.1	122
W ogóle nie uczestniczy	8.9	67
Poglądy polityczne		
Lewica	8.8	158
Centrum	7.7	193
Prawica	8.6	243
Trudno powiedzieć	7.8	65